СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 4. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 6-го січня 1938. No. 4. Jersey City, N. J., Thursday, January 6, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЧОРНІ ОБРАЗКИ ПРОМИСЛОВОГО ЗАСТОЮ

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет помочи безробітним випитував кілька високопоставлених осіб про характер і причини теперішнього застою. Голова „Федерал Резерв Борду", Еклес, сказав, що покупна сила людей шалено маліє. Теперішнього промислового застою не можна лишати, щоб він розвязувався самий собою. Конче потрібно, щоб уряд вмішався в цю справу. Еклес говорив, що бизнесовий індекс упав з 122 точок у минулій весні до 85 точок у грудні. Також чорний образ теперішнього застою змалював Ізадор Любін, комісар статистики праці. Він сказав, що в минулім листопаді і грудні втратили працю 1,550,000 людей. Це число побило рекорд. Бо навіть під кінець 1929 року, зараз після катастрофального заломання уділів на Вол Стріті, що започаткувало світову депресію, втратили працю лише 1,400,000 людей.

ПОМЕР О. ОЛЕКСАНДЕР ПИК.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Телеграма: В ночі з вівтірка на середу помер нагло о. Олександер Пик, канцлер Української Греко-кат. Дієцезії.

КАЖЕ, ЩО ЗАСТІЙ УЖЕ НЕ ТАКИЙ ВЕЛИКИЙ.

ВАШИНГТОН. — Відомий американський бизнесмен Фулер мав розмову з президентом Рузвелтом, і сказав йому, що теперішній промисловий застій уже не є такий великий як під кінець 1929 року. При дрібці терпеливости і співпраці можна легко витягнути цей край з цього хвилевого застою.

РУЗВЕЛТ ЗНОВ ЗАКЛИКАЄ БИЗНЕС ДО СПІВПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт знов повторив свій заклик до бизнесу, щоб він засів разом з представниками уряду до стола і почав співпрацювати в напрямі витягнення краю з хвилевого застою. Президент говорив, що теперішній застій не має таких глибоких причин, як минулий. Бо тепер люди не є так перетяжені кредитом, як тоді, а також тепер є менше нових продуктів на ринках. Але й теперішній застій, говорив президент, у головній мірі викликує це, що люди купують ріжні речі наперед і в той спосіб обтяжують себе довгами. Згодом, внаслідок задовження, вони мусять радикально обтинати свої видатки і в той спосіб зменшують відразу консумцію та продукцію.

ДОБРИЙ КРОК АВТОМОБІЛЬНОЇ КОМПАНІЇ.

ДІТРОЙТ. — Автомобільна компанія Годсон заявила, що вона розпічне будову нових моделів авт, що будуть значно дешевші від попередніх, а притім дуже доброї якости. Цей крок компанії потягне за собою приняття до праці 6,000 нових робітників, побільшення місячної заплати на $1,250,000, а також закупно ріжних машин і матеріялів за 11 міліонів долярів. Заряд фабрики зазначив, що на цей крок він рішився в обличчі зросту промислового застою. Автомобільний промисл колись започаткував підняття з відомої депресії, а тепер він думає те саме зробити в нинішнім застою.

ЗРІСТ ЦІН НА ЗБІЖЖЯ.

ШІКАГО. — Промова Рузвелта в конґресі, в якій він підкреслив, що ще передчасно думати про зрівноваження буджету, викликала на шікаґовській біржі побоювання, що незрівноваження буджету і дальше задовжування краю мусить потягнути за собою інфляцію, себто безконтрольний випуск нових паперових грошей, у слід за тим їх ступневе обезвартнювання. Вислід цього побоювання такий, що ціни на пшеницю підскочили 5 центів на бушлі.

РАДНІ МІСТА НЮ ЙОРКУ БЕРУТЬСЯ „ЗА БАРКИ".

НЮ ЙОРК. — Міська рада, що ухвалює міські закони, розсварилася так, що наступив цілковитий застій у її законодавстві. 13 лавників (алдерменів) з Демократичної Партії ніяк не хочуть допустити до того, щоб усунути 65 урядників з теплих посад, які то посади посадник Ля Ґвардія і решта лавників узнали непотрібними. Ці посади це залишки урядування прихильників Тамані Голу.

ВЕЛИКИЙ ВОГОНЬ У „ДЕНСГОЛЮ".

ПОТОКЕТ (Род Айленд). — У великій салі забавлялися біля 200 осіб, коли вибух пожар. Полумінь скоро захопила всі виходи і люди мусіли втікати крізь віскна. А що це було на першім поверсі то багато з них, злізаючи по драбинах, падали й товклися. Деяких захопив вогонь і вони попеклись. Всіх поважно ранених є 20.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЪСЯ

РІДНА ШКОЛА

не надіслала цього року до американських українців різдвяного поклику з проханням допомогти цій дорогій народній установі. Та з надісланої телеграми можна догадатись, чому так сталося. Старокрайова преса доносить раз-у-раз про те, що поведена „Рідною Школою" плебісцитова акція за українську мову навчання в народніх школах по українських селах під Польщею стрінулася з великим опором усього польського суспільства і польської влади. Акцію ту названо „революційною" і „протидержавною". І тому будуть там тепер цілком певно роблені перешкоди у переведенні коляди на „Рідну Школу". Можна навіть припускати, що така коляда на „Рідну Школу" буде взагалі заборонена. А як ні, то певно тягнутимуть колядників перед суд за ту коляду як за якусь „протипольську демонстрацію", звернену проти польської держави, а може навіть і конфіскуватимуть зібрані підчас коляди гроші.

Ось ці обставини наказують українцям в Америці виконати цього року свій традиційний обовязок супроти „Рідної Школи" ще совісніше, ніж це було минулими роками. Зібрані жертви треба слати до краю на таку адресу:

„OBYEDNANYE"
P. O. Box 122. Church Street Annex, New York, N. Y.

З РІЗДВОМ

Чарівний час, чарівне слово,
Веселе мов дитячий сміх,
Різдво святе, Різдво Христове,
Найкраще в нас із свят усіх.

Хоч ми пішли у світ широкий
Шукати долі, кращих днів —
За гори, моря ген глибокі
За нами йшов різдвяний спів!

Різдвяний спів, різдвяні чари,
Що вяжуть нарід ввесь в одно,
Як ясне сонячко зза хмари,
Як мрія, як рожевий сон.

І всі щасливі ми невміру,
У той Свят-Вечір, у Різдво;
Воно у нас вливає віру
І відмолоджує нас знов.

І всі у ту святу годину
Мов родимось наново ми
І мріями ми в Україну
Всі линемо: старі з дітьми.

І віра в нас росте як скеля,
Що близький вже великий час,
Як встане нарід зо знесилля,
До діла забереться враз.

І українська знов держава
Звістить своє Різдво нове —
І кликне світ ввесь: „Слава, слава,
Хай Україна нам живе!"

І від Карпат аж до Кавказу
І ген аж по Зелений Клин
Ми заспіваємо всі разом —
Різдвяний, вольний спів один!

Різдво святе, Різдво Христове
Найкраще в нас із свят усіх,
Чарівний час, чарівне слово,
Веселе мов дитячий сміх!

Я. ВІЛЬШЕНКО.

ДАЛЬШІ ПЕРЕПОНИ В ШКІЛЬНОМУ ПЛЕБІСЦИТІ

ЛЬВІВ. — Українська преса далі нотує такі випадки, як ось той, який подає „Діло" (ч. 279).

Дня 16. грудня м. р. явились українські батьки в міській управі в Янові Львівськім, щоб залеґалізувати підписи на шкільних деклараціях за введення українької мови навчання в публичній загальній школі в Янові Львівськім. Та бурмістр, Владислав Ґрабовскі, заявив, що підписів леґалізувати не буде. Про це повідомлено Українську Парляментарну Репрезентацію і премієра Складковского.

АБО ЦЕ ПОМОЖЕ?!

ВАРШАВА. — Українські посли до польського сойму внесли дві інтерпеляції у справі перешкод, які роблять польські урядовці при переводженні українцями законно дозволеного шкільного плебісциту. Йде тут про відмову леґалізації підписів на шкільних деклараціях, як теж про заборони влаштовувати прилюдні плебісцитові наради.

"СЛОВО О ПОЛКУ" В КОЛЄЖ ДЕ ФРАНС.

ЛЬВІВ. — Кореспондент „Діла" подає, що при кінці листопаду м. р. відомий славіст, професор А. Мазон, розпочав у Колєж де Франс у Парижі свої виклади про східньо-словянську літературу. Цього року викладає про „Слово о Полку Ігоря", найзнаменитшу літературну памятку нашого середньовіччя. Проф Мазон, що ставиться прихильно до української культури, ставить під питайний знак автентичність „Слова", вважаючи його майстерно зладженим фальсифікатом, твором якогось досконалого знавця княжої старовини кінця XVIII століття, або (правдоподібніше) якогось актора київської школи кінця XVII. віку. Він думає, що „Слово" було взороване на „Задонщині", що оспівує битву на Куликівськім полі в 1380 р. Давніше думано, що саме „Задонщина" є взорована на „Слові". Та як одно так і друге це покищо здогади. Очевидно, що все це не зміняє в нічім великої цінности „Слова".

АКАДЕМІЯ В 50-ЛІТТЯ О. АРХИПЕНКА.

КРАКІВ. — Український Мистецький Гурток „Зарево" зорганізував у Кракові святочну академію, щоб нею вшанувати гідно ювилей 50-ліття найбільшого сучасного різьбаря України і світу, Олександра Архипенка. Виготовлено й виголошено два реферати: один про архітектуру і різьбу всіх стилів від часів Єгипту, а другий про творчість самого Архипенка. Академія-ювилей відбулася в салі „Просвіти". У вступнім слові прелеґент накреслив місце Архипенка як виразника ідеалів і змісту доби. Виголошено реферат про життя і творчість Архипенка. Співав студентський хор, були рецитації, й то дуже оригінальні укладом і змістом.

Грамота-привіт.

Після академії Мистецький Гурток вислав Ювилятові грамоту-привіт такого змісту: „Молоді мистці, згуртовані в Т-ві „Зарево" у Кракові, пересилають Вам свій поклін і щирі побажання з нагоди ювилею. Від долота Вашого ждуть добуття затаєних на дні духа Української Нації великих мистецьких скарбів; ключа до цієї скарбниці шукаємо невтомно. Ви певно зможете нам його подати".

„МАЗЕПА, АБО ТАТАРСЬКИЙ КІНЬ".

ЛЬВІВ. — „Діло" подає, що в Лондоні появилася розкішно видана історія одного з найславніших орґанізаторів цирку Астлея. Астлей був вахмайстром драґунів, знаменитим їздцем і його мистецтво верхової їзди перейшло на сина і внука. Одною із його найславніших циркових точок була "Битва під Ватерльо" і „Мазепа, або татарський кінь", себто видовище, як Мазепа, привязаний до дикого коня, мчить по арені, наче по степу, комітьголовою, напропаще. Як бачимо, то видумка, яку звеличали у своїх творах Байрон і Гіґо, захоплювала ще багато інших. Вона залишається в історії ще й досі.

„МУФ ПАН ПО ПОЛЬСКУ — ТУ НЄМА УКРАЇНИ".

ЛЬВІВ. — Повище сказане приходиться слухати українцям на їх рідній, прадідній землі, що тепер опинилася під Польщею. „Діло" (ч. 279) подає, що українські студенти змушені виконувати в Польщі заступну військову службу і виконувати ріжні земельні роботи. При таких роботах не дозволяють їм говорити між собою по українськи. Таке було, коли українські студенти копали землю на Замарстинові, на терені „Оґрудкуф Дзялкових". Коли зажадали посвідки про виконання служби і говорили до наставника українською мовою, одержали відповідь: „Муф пан по польску; ту нема України; за крутке зембі маце".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДЧИНІМ СЕРЦЯ

Чим і як найкраще пошанувати память про Різдво Христове? На те бажаємо ми знайти відповідь у тій святочній статті. І нам здається, що відповісти на те — не трудно.

Що доброго може вийти з Назарету? Так казали про Назарет у тім часі, коли народивсь Ісус Христос. А проте це Він поставив в основу своєї релігії вимогу: робити добре! Тому, коли ми сьогодні, як християни, хочемо віддати пошану Христові, то памятаймо при співанні коляд вдома чи в церкві за те добро. А з ним і за ті слова пророка Ісаії, які Ісус так часто звик був нагадувати: Ті люди віддають мені шану, але тільки устами, а серця їх — далекі від мене.

Добро творити, значило, як у старім так і в новім завіті, допомагати ближнім, що потребують такої допомоги. Це значило — жертвувати. Христос підніс ось таку жертвенність до найвищих висот. Він злучив її тісно зо своєю наукою, з релігією. І тому, згідно з християнською релігією, хто голодного накормить, чи спрагненого напоїть, хто зробить щонебудь доброго тому, що в нужді чи нещасті, той робить це для Христа. Це значить, що хто жертвує, той виконує угодне Богові діло.

Ось і тому не може бути Різдво Христове правдивим святом, коли воно обмежиться до дарунків, якими себе взаємно обдаровуємо, до гарно прикрашеної ялинки, до куті й інших різдвяних страв, чи до коляд. Бо якщо воно має бути правдивим святом, то до цього мусить прилучитися ще й — жертвенність. Ось та жертвенність, про яку в старім завіті сказано, що вона так стирає гріхи, як вода згашує вогонь.

Наводимо це на те, щоби пригадати, що не може й не сміє бути такої християнської української родини в Америці, яка моглаб і цього року засісти на Святий Вечір до гарно прибраного й повного столу, не подумавши про те, що є так багато серед нашого народу таких, що не мають у тім часі шматка хліба, що не мають даху над головою, що мучаться по тюрмах за те, що чесно й вірно служили нашій визвольній ідеї.

Як бувало, так і цього року ходитимуть наші колядники по наших хатах, щоб збирати жертви на „Рідну Школу" і ріжні інші благородні цілі. Ось ті колядники сповняють добру, християнську і патріотичну службу. Тому можна сказати, що той, хто сидить коло повного столу, а таких колядників не приймає, чи з нічим відпускає, Різдва Христового правдиво не святкує, бо грішить супроти тої ідеї, яка положена в основи християнського світогляду. Та ми віримо, що таких між нами не буде.

Хай отже понесеться з наших українських хат відгомін старих і новітніх патріотичних колядок. Хай уста їх співають. І хай ті коляди вносять у наші серця радість і нову надію на краще завтра. Але заразом хай відчиниться наше серце і хай накаже кожному з нас: **Жертвуй!**

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

І знову являєшся моїй душі — ти чудова, незабутня картино українського Різдва!

Світ від овиду до овиду білий-білесенький саванами непорочно чистого, тихо мріючого снігу. Ген на небесах перша, вірочисто розсяяна зоря... А скрізь у далині по хатах — світла, світла, світла... Вони світять і крізь імли та сніг зимового краєвиду — ясно і тихомирно, а в тих блимаючих довкола світлах по закурених снігом хатинах є щось таємничо-радісне і святкове. І світять вони своїми блаженними сяйвами довго-предовго... Ціле життя світять вони твоїй душі, рідний брате, розпалюючись за кожен раз, коли зо святом Божого Різдва ангел Господа зійде з неба звістити людям на землі мир. І видиш ти, брате, ті незабутні світла українського Різдва і на чужині ген-ген і в далечі непроходній, за морями широкими й океанами безкраїми. І все наново витає над тобою, нехай і на найдальшій чужині, світловорчистим сяєвом **Вифлеємська зоря**, і ти чуєш солодкий спів:

Христос рождається!

Бо в того, хто — нехай тільки в перших літах свого дитинства — напився любовю батьківщини вщерть, звязок з її найглибшою душею, **з Генієм Рідного Краю**, не припиняється і не може припинитись ніколи. Як провістив це безсмертний пробудник Галицької України, **Маркіян Шашкевич**, в тім **Руслановім псаломі**, що то його ми всі повинні собі кровю серця вписати на скрижалях наших душ і молитись його словами у кожен мент життя на чужині, проголошуючи все наново:

„Споловиш ми долю і проженеш щастя, день ми спомороччиш і світ ми западе, нуждов ми вдариш і нашлеш ми злидні, світ ми спустіє і йме ворогувати, знидіє радість і плач ми огорне, туга ми ранком і вечером журба, і ніч ми несонна і горювання з сонцем, вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, а не вирвеш любови і рідне не видреш, **бо руське ми серце тай і віра руська**."

Тобто:

Подих Генія рідного в нас, любов батьківщини і почування нашого незрушного звязку з нею — це все дужче, ніж усі наступи, всі затії, всі удари ворожого нам і заздрого світу.

І той світлосяйний іповний солодкої благодати Геній України, він, якого частиночка є в кожному з нас, той Геній нашої нації, кажу, він переможе ввесь ворожий нам світ, якщо ми лиш вірно будемо придержуватися його незримих законів. І якщо не дамо собі видерти нашої любови батьківщини і нашої віри в Україну нікому і ніколи в найтяжчу хвилю нашого важкого життя на чужині.

Геній України!

Нині, зо світлим святом Різдва Христового, чуємо ми його животворний і життерадісний подих, коли, овіяні ним, ми вичаровуємо собі в душі любі-любі картини різдвяної природи на нашій укохадній, далекій українській землі. І всі наші прекрасні різдвяні звичаї, від урочистого **Свят-Вечора** з його пребагатою традицією і його колядками, ми зо **„звіздою"** починаючи. І щасливі хвилі того **всецілого обєднання рідних з рідними**, людини з людьми, і душі зо світом Господа, що його всилі створити нам тільки свято **Дитятка Ісуса** пречистим подихом неземної любови. І отак і в найдальшій закутині нашої еміґрації горять нині різдвяні світла батьківщини і проноситься радісно наше ріднеріднє:

Христос рождається!

Але тим, що нас так дуже ущасливлює, подихом Генія України, ми, дорогі земляки, не повинні насолоджуватися тільки з приводу празнування традиційних свят українського народу. Ні — його животворного духа треба нам призивати скрізь і завжди. Під його незримим омофором мусимо ми починати і вести кожну нашу і найменшу роботу. І треба нам найглибшого духа нашої батьківщини шукати скрізь і всюди, почнаючи від нас самих. Так, дорогі земляки! Геній України очевидно є передовсім у нашій **прегарній українській мові** і в талантах, що нею природа обдарувала як окремішними знаменами духовість української людини. І тому ми оту нашу рідну українську мову маємо — **особливож на чужині!** — цінити і зберігати **як найдорожчий скарб наш і тих генерацій нашого роду, що прийдуть після нас.** І маємо нам бути кожний звук рідної мови, за висловом великого поета, як **„Господа слово"**, бо ним саме промовляє до нас найглибша душа батьківщини — Геній України. І не калічмо і не опоганюймо нашої рідної мови під напором впливів з чужинецького середовища, а навпаки — поглиблюймо по змозі і поширюймо знання нашої мови, вказуючи чужинцям саме на красу і творчу достойність мови України.

Бо треба нам у житті **ще й тої різдвяної радости, що родиться з невпинного відродження й обновлення наших душ по лінії видосконалювання всіх наших природніх прикмет і талантів во славу Генія нашої найдорожчої батьківщини.**

Адже чи раз уже вспів той Геній України зачарувати красою своєї всебічної творчости ввесь культурний світ, надхнувши своїм духом геніяльні одиниці, що вміли стати гідними виразниками творчої спромоги народу. От, якщо вже згадую тут про красу української мови, українського слова, — то хібаж не був це триюмфальний похід в усім світі тоді, коли великий мистець української пісні, нині нам достойний ювілят, професор і почесний доктор **Олександер Кошиць**, провадив **свою Капелю** від перемоги до перемоги? Ах, земляки, — це було таке чудо-чудове Різдво української пісні в Европі! Та треба було бачити на власні очі те, як то віденці, мімозно вразливі на всяку мистецьку красу, бо виховувані від дитини на музичних архитворах Моцартів, Бетофенів, Шубертів і Вагнерів, ентузіязмувалися кожним виступом Кошицевого хору як небувалим ще обявленням мистецької краси. І як то ми, члени української кольонії у Відні, всилі були тоді говорити тільки крізь гарячі сльози найглибшого захоплення про творчі подвиги Кошиця і його преславної Капелі, і як то кожний її виступ був для нас просто святом національного обєднання... Бо це був триюмф Генія України на ввесь, увесь світ. І знов один епохальний доказ на те, якими геніяльними талантами обдарована природою наша українська духовість, і які архитвори всилі вона творити при відповідним плеканні даного таланту!

І то від найвищої верхівки нації починаючи, аж ген до глибин його суспільних низів.

Ми дивимось лише з цього погляду нпр. на мистців українських різьби, в якої ділянці в нас з одної сторони — обік інших! — такий мистець світового рівня і світової слави, як **Олександер Архипенко**, а з другої, тобто ген у суспільних низах, такі своєрідні артисти-самоуки, як гуцульські різьбарі **Шкрибляки**. Або на такого нашого геніяльного маляря, як **Олекса Грищенко**, що його Павло Ковжун у нарисі про нього у львівськім „Новім Часі" (з д. 4. XII. м. р.) називає „амбасадором української культури" в світі, і як найоригінальніший рис у Грищенка підкреслює те, що „**дух чернігівського чумака**" зазначується в його малюнках і там, де Грищенко зображає нам краєвиди чужинні. І слушно. Бо скрізь там, де поет, мистець чи який інший творець, надиханий ущерть любовю свойого, і вірний Генієві своєї батьківщини, і не дає собі видерти чужинцям ні серця ні віри з грудей, скрізь там його душа **згоряє вогнем свойого прапервісного живла** і буде горіти жаром усесильних як новороджена з духа рідного йому Генія.

Скажіть ось:

Хібаж не подих України віє на вас і з **„Псалмів Давидових"** і з **„Неофітів"** Шевченка, і хіба не палить вас подих творчої Голгофти **Франка** зо сторінок його поеми про ніби чужого нам Мойсея?

Подих Різдва несмертельної краси.

Але таксамо, як у ділянці нашого рідного мистецтва, таксамо і в ділянці нашої **громадянської та державнотворчої праці** ми підготовимо і створимо велике Різдво нової волі і нової, щасливішої долі народу, якщо і тут не дамо собі вирвати нікому нашої українського серця й української віри з грудей, а лишимося вщерть вірні Генієві України і будемо обновлюватись духово за його заповітами. Послухаймо тут нашого великого поета і перечитаймо історію наших державно-творчих і визвольних змагань аж ген до останніх зривів — „од слова до слова", а побачимо, скільки тут животворного подиху Генія України. Так — поглибімся духом у наше минуле, а переконаємося про те, скільки прегарного, величногеройського і великожертвенного є в історії нашої української батьківщини. Скільки тут чудових геройських постатей, що воліли терпіти найстрашніші муки, і гинули ніби десятьма смертями, щоб тільки не дати собі видерти своєї віри і своєї любови батьківщини. І скільки прекрасних лицарів - оборонців України в нашій історії, і державно-творчих володарів і гетьманів, які тільки й жили думкою про те, як видвигнути українську державу від моря до моря, і вибороти їй пошану в усіх народів світу. І отак і з погляду **на дар, стихію володарскости**, українська духовість завдяки Генієві народу обдарована тими великими талантами, що їх бачимо у творців переломових епох в історії України, і ми нині особливо по тій лінії маємо прямувати до досконалости, до оконечних вершин і до **непереможної величі визвольного чину.**

Хай Геній України воплотиться в нас у всій красі і в усій величі своїх сил і дасть нам створити велике Різдво Народу!

З Різдвом Христа — Різдво Народу.

Славіте!

Д-р Остап Грицай.

ЯСНА ЗОРЯ ЗАСВІТИЛА

Ясна зоря засвітила
І наш нарід сповістила,
Щоб спішився до яскинь,
Там, де голод, нужда нині
Незміра.

Ясна зоря засвітила,
Шлях нам ясний показала,
Щоб спішились в Україну,
Де наша рідня осталась
В неволі.

Ясна зоря засвітила,
Всіх нас кличе за собою:
Спішіть браття, спішіть, сестри,
В Україну з колядою
До своїх.

Ясна зоря засвітила,
Братам нашим возвістила:
Не журіться, бідні люди,
І для вас дар щирий буде
Зза моря.

Ясна зоря засвітила,
В наші серця зазирає,
Чи пішлемо дар для рідних...
Таж там кожний когось має
В Україні.

Або батька, або неньку,
Брата, сестричку рідненьку,
Мужа, жінку чи родину,
Чи коханую дівчину,
Всеж когось.

Тож не будьмо злобні люди
Ідім шляхом за звіздою,
В Україну там до своїх
З чистим серцем з колядою
На поміч.

КАТЕРИНА САРАБУН.

ПО ВСЬОМУ СВІТУ ІДЕ НОВИНА...

По всьому світу іде новина:
Радуйтесь, вбогі, прибиті горем,
Деб ви не були, в якому краю,
Чи за горами, чи там за морем.

Христос родився! Цар всього світу
В убогій стайні, в яслах на сіні,
Він пригорнуть всіх та потішить
В найгірших муках в гіркій годині.

Витайте всі! Спішіть до Нього,
Щоб свій поклін Цареві віддати,
Щоб своє горе душі та серця
Йому дослівно розказати.

Лунає радість без перестанку,
Ангели трублять на знак новини,
Щоб днесь народини великі
Усього світу Царя-Дитини.

По всьому світу іде новина...
Спішім і ми до Нього, браття,
Щоб своє горе-жаль розказати,
Щоб міг Він взяти нас в обняття.

Христос родився! Це правда наша,
Так довго ждана вже віками...
Спішім до Нього поклін віддати,
Бо це наш Цар є над царями!

МИКОЛА ГОРІШНИЙ.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ БАЖАНЬ.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — В домі У. Н. Союзу, замісць висилати святочні бажання, зложили на „Рідну Школу" по $5: М. Мурашко, Р. Слободян, Д. Галичин, О. Ревюк, Л. Мишуга, О. Стеткевич; по $2: Е. Ляхович, С. Шумейко; по $1: Й. Сілецький, В. Кушнір, Д. Кравець, Е. Парницький, Марійка Боднар, С. Шимон, М. Близнак, Т. Мурашко, І. Гіль, С. Туренчак, І. Наповенець. Разом вислано до краю через Обєднання $45.

Михайло Островерха.

КУТЯ, ВАРЕНИКИ, АЛЯРМ!

Военний спогад із 6. І. 1920 р.

Хоч інколи радісна надія і розсаджувала серце, то всеж українська армія в Україні у другій половині 1919 року переходила від одної непевности до другої, щораз розпучливішої. На схід, на північ, на південь, а все споглядаючи ненависним оком на захід, кидалась наша армія, мов у зачарованому колі. Ми, властиво, ніколи не знали відступу, завсіди йшли вперед: на Київ, на Бердичів—Житомир, на Ілинці—Дашів—Ситники, знову на Бердичів.

Аж врешті — переміг нас тиф. По хатах, на шляхах, на возах, по шопах, а то й на тачках, наче примарні прапори, конали старшини, козаки і — друзі невідступні — коні.

Так, на два тижні перед Різдвом, при кінці грудня 1919 року, Х. Бригада УГА стояла фронтом попід Бердичів. Штаб бригади стояв у селі Вовчинцях.

Ранком одної неділі, ідучи до церкви, побачив я задуманого приятеля, четаря Івана Кучмака. Він, не ждучи на вияв моєї втіхи, що ми зустрілись, гаряче крикнув:

— Михайле! Большевики он уже за хатами!!!

Всякі несподіванки збивають нас із пантелику. А тут іще й таке: неділя, старшини і козаки, вільні від фронтової служби, співають у церкві Богослужбу. Блискавкою пронизала думка: можуть же їх усіх, разом із бригадиром, із пісню до Бога на устах, забрати в полон большевики. Я й крикнув до нього:

— Гони в церкву і просто гукни на них, очини тривогу!

Він так і зробив. Я заалярмував тих, що були при відділі. До кількох хвилин, під обстрілом большевиків, відстрілюючись, ми відступали на південь — на Винницю.

Так розпочався відступ нашої армії на південь України в округи Балта—Бершадь.

У Винниці зупинились ми кілька днів. Тут застав нас і 1920 рік. Тут ми виповнили всі, які ще були вільні, лічниці нашими тифовцями. Тут ми перебули справді авантуру — повстання „отамана" Шепеля. І 3. січня усією пригадою подались на містечко Тиврів. Тут переночували, лишили свіжий транспорт тифовців і ранком подались дальше на Рахни Полеві. Большевики натискали на нас.

Із Тиврова на Рахни Полеві тягнеться сумно і, тоді здавалось, якось безконечно широкий, болотяний, чорноземний шлях. Обабіч шляху — ні деревини; стелиться лише густа і гнила мряка. За ногами тягнулось, чвякало, густе, чорне болото Поділля. Сопілі люди, форкали коні, скрипіли вози гарматі і обозу, крякала чорна галич. На кожному возі лежали, один-два, старшина чи козак, недужі на тиф: не стогнали, наче тихо ждали кінчини, коли впадуть на тому шляху і замісць червоної китайки — сіра мряка непривітна очі закриє. Здорові розмовляли про останні події на фронтах, підсмішкували із дотепів. А все те робили тихо, як у приятеля на похороні.

В Рахнах Полевих зупинився штаб нашої бригади. Тут мірковували ми й Свят-Вечір та Різдво провести. „Менажемайстер", четар Лисий, занедужав на тиф. Начальник штабу, сот. Мариновнч, наказом назначив мене „менажемайстром". Це був час, коли кожний мусів бути готовий і здатний на всяке становище, так, що мусів займати і по кілька нараз становищ із тим, що кожної хвилини через тиф і сам мусів махнути рукою на всі обовязки. І таке несподіване іменування ні мене, ні нікого не здивувало: одного за одним, як бурі дерева в лісі, звалював тиф, а місце недужих займали здорові.

Штабова харчівня примістилась на приходстві. З кухарем устійнив я, що і як приготовити на святу Вечерю: борщ, риба, вареники-картопляники, капустяники, маковяники, голубці, пундики, кутя, а то й торт.

— Як бачу, Михайле, — говорив великий смакун четар Михайло Шикета, — то ти, гев, традиції тримаєшся!

В тих найсірших днях початку 1920 року хотілося прояснити те наше життя хоч тією хвилиною: Свят-Вечором.

Кухар з абравсь до роботи вже день перед Свят-Вечором. Попадя та її старша донечка — висока, кремезна чорнявка з карими очима — були нам дуже прихильні: разом готовили цю святу Вечерю.

Увечір я пішов іще раз глипнути до кухні. Чет. М. Шикета підсміхнувся:

— Не до кухаря, а манить тебе... кухарка, дебела Юнона на приходстві! Га-га-га! — залився добродушним реготом, сидячи перед своїм великим, блискучим самоваром, що шипів як паровіз.

Я відповів йому тихим усміхом, але чомусь без запалу. Ти, нераз помітив я, що маю гарячку: сипний тиф і мене вхопив.

Усю ніч, напившися за порадою доволі самогону, я горів у гарячці. Раптом я таки встав. Зполудня знову пішов я на приходство. До святої Вечері було вже майже все готове. На дворі, під решетом, застигала риба, стигнула кутя, у печі голубці ворковтіли.

— Щож, святу Вечерю всі разом споживатимемо? — питаюсь Юнони.

— А вжеж, що так! — відповіла, блиснувши карими очима так, що на мить я й про тиф забув.

Сонце хилилось до заходу. Було червоне, надуте. Гнав вітер полями. Розганяв хмари, синяву неба прояснював, а там і морозом став палити.

Блиснула зірка. І наче моргнула на сутінь, що нишком у село закрадалася.

І старшини і стрільці почали вже поволі до своїх кухонь стягатися. З сутінком увіходив у груди той теплий, родинний, свят-вечірній настрій: запах сіна, дідуха, діда, меду, ладану і кухні.

На приходство влетів дижурний старшина:

— Алярм! Панове! Збірка! Відступаємо на Шпиків!

Сутінь землю зовсім вповивала, коли до скрині ми нашвидко складали: голубці, кутю, вареники, рибу, торт, баняки й пундики. І, гайда — на віз.

Надіхав на коні чит. М. Шикета:

— Ги-ги-ги! Михасю! Ти ввесь крам везеш, а я лиш самовар! — задоволено сміявся.

Біля скрині на возі сидів я і кухар. Мене гарячка розщибала. Віз скакав по високій, чорній, замерзлій груді то як збиточний шибай-голова, то як старий подагрик. У скрині все переверти ходило.

— Пане хорунжий! Ой, Бігме, чую, що кутя на вареники вивернулась! — сказав і лементував кухар.

А я лиш підсміхався на думку, як це буде виглядати горіховий торт, на який я у поспіху рибу вивернув.

У придорожних селах мигтіли світла у вікнах — свят-вечірні.

На небі — зорі зубами скреготали.

* * *

Чим дальше від нас ті понурі, хмарні дні, коли їдкий свист вражої кулі, чи подих тифової гарячки були одним потіхою, тим ясніші ті дні...

СТЕПАН МУСІЙЧУК.

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ

Христос народився, ангели звістили,
І голос почувся Вітця-Бога з неба:
„Прийміть Його, діти, для віри і сили,
Він в поміч вам буде у ваших потребах!"

Христос народився для миру й любови,
Щоб ми, діти божі, пізнали брат брата.
Та Ірод, все жадний невинної крови,
Й до нині шукає Христа-Немовляти.

Він ходить та нищить храми і ікони,
Він пекло наносить у наші хатини,
Вбиває мільйони у дикій погоні
І кровю зливає загони Вкраїни.

Хоч зірка різдвяна у нас заясніла
І світить як давно, рік-річно, без зміни,
Та не вся родина до Вечері сіла;
Караються люди у тюремних стінах.

У „Софії" нині не чути вже дзвонів
І „Юр" відгомоном лиш ледве доносить.
Там кат розгулявся московський червоний,
А тут заборони Варшава приносить.

Та Христос родився для миру між нами
І ми вже пізнали себе і брат брата:
Хоч Ірод століття нас мучить тюрмами,
Ми кріпнемо з Різдвом Ісуса-Дитяти.

Сон це боротьба життя зо смертю. (Гебель).

—o—

Що це таке знання? Святоіванська мушка летить у власному світлі, а те, що освічує її світло, є для неї всім. (Гергард Гавптман).

—o—

Людина може багато знати, а проте грошей не мати. (Поль де Кок).

—o—

Люди пізнали би себе краще взаємно, колиб не те, що один хоче все бути рівний другому. (Гете).

—o—

Світ нагороджує частіше спонідні заслуги, ніж саму заслугу. (Ля Рошфуко).

—o—

Для жінки любов є чеснотою, є честю і гріхом, релігією і проступком. (Вебер).

Коли тебе будуть намовляти, щоб ти оженився, то до 40 літ говори, що ти ще замолодий, а по 40 літах, що вже застарий. Або кажи: „Не хочу женитися, бо що дня думаю вступити до монастиря, а не вступаю до монастиря, бо що дня думаю оженитися. (Лесінг).

—o—

Неодна жінка найбільше чутливости виявляє чоловікові, коли він вибирається у подорож. (Йокай).

—o—

Один ліс багато звірів виживить, а людям ціла земля і море не вистарчає. (Сенека).

—o—

Як дозволиш чортові схопити тебе лише за один волосок, ти вже до нього належиш цілий. (Лесінг).

—o—

Людина так багато бажає — а так мало потребує. (Гете).

—o—

Чи розбиток любить бельку, що так дуже обіймає її? (Гебель).

Пані Клюска пчихнула тричі. Щоб забезпечитися перед грипою, випила дві чарочки горівки. Зараз потім поцілувала синка „на добраніч".

Хлопчик потягнув носом і сказав:

— О, мама взяла таткової перфуми!

—o—

У мандрівному театрі.

— Пане Кісточка, чому ви вчора не прийшли на пробу?

— Бо я мусів дати підзелювати черевики.

— А ви, пане Веретілка?

— Та я саме зелював йому черевики.

З ДНЯ

СПОМИН З ДИТЯЧИХ ЛІТ.

Нема, здається на світі людини, що не згадувалаб мило своїх дитячих літ. Навіть коли чоловік за свого молодечого віку натерпівся багато прикростей, то й тоді приємно йому згадуються його молодечі літа, оточення, серед якого він проживав, люди, з якими він сходився.

ПЛИВУТЬ ГАДКИ В РІДНЕ СЕЛО.

І ось тому так часто пливуть наші гадки в рідне семо, чи містечко. Уявляється нам наша хата, наше обійстя, будинки, сад, загорода, а навіть деякі тварини, корови, коні, пси. З тих тварин уже цілком певно сліду не осталось. Дуже можливо, що за них вже цілком забули навіть ті, що лишилися далі на тому обійстю. Але ми памятаємо про них.

РІЗДВО.

А з приходом свят Різдва Христового, то вже всі ми, що вийшли з Рідного Краю, переносимося гадками до рідного питеса, до наших рідних. І питаємося себе: що вони там роблять, як проживають, якими гадками сумують, чи радіють? І ми бажали би бути разом з ними, жити там, де вони живуть, іти там, де вони ідуть, гоститися тим, чим вони гостяться, ділити з ними всю долю і недолю.

СВЯТОЧНІ НАСТРОЇ.

Тихий, спокійний зимовий день. Село окутане снігом. Хоч мороз великий, то не дуже студено, бо нема вітру. Все довкруги зціплене ледоватими оковами зими. Природа спить. Під ногами скрипить сніг. Господарі вештаються по подвірю, оглядають худобину, дають їй подостатком паші. Хлопці рубають дрова, інші нервово ріжуть січку. Це вже зполудня і сонце скоренько клониться до заходу. У кутку стодоли стоять уже приготовані дід і дідух.

Господині зо своїми донями заходяться біля варення страв. Ах, як гарно пахнуть ті булки, книші, капустяники, кутя.. Хлопці надворі тільки поликають слинку та ждуть, коли появиться на небі перша зоря...

ПЕРША ЗОРЯ.

Нарешті появляється ця довго очікувана перша зоря. Десь звилася, не знати звідки і коли. А за нею кілька, а далі кільканацять і кільканадесять інших. Ціле небо заіскрилося зорями. Хлопці неспокійні, ждуть хвилі, коли батько звелить усе кінчити і йти в хату. Нарешті приходить ця торжественна хвиля. Взявши оберемки соломи і сіна, під паху, хлопці з приємним биттям серця входять до хати.

Господині роблять місце дідухові, на стіл кладуть сіно і застелюють його. Всі засідають за стіл. Торжественна молитва, вечеря, „Бог предвічний"... Ах, яка радісна хвиля! Навіть батькове обличчя, звичайно мрячне, цього вечора щастям сіяє...

ДО ЦЕРКВИ.

Повеселившись осьтак кілька годин, всі збираються до церкви. На дворі ясна місячна ніч. Мороз скрипить під ногами. В кожній хаті, окутаній загатою, блимає світло. Врядигоди скриплять двері і висипаються окутані в одежу люди. Тупцючи радісно, вони прямують до церкви.

В церкві, тьма народу. Чути запах олію. Всі люди побожно співають коляди. Розноситься враз з піснею такий дивносолодкий настрій, який важко описати словами, а задля якого, здається, чоловік поличув би тисячі миль. В задушній атмосфері глухо звучать слова панотця. Йому'у відповідь співає дяк, а за ним ціла церковна громада: „Алилуя", „Господи помилуй".

ДОДОМУ.

По Службі Божій всі виходять з церкви і прямують знов додому. „Христос раждається! — Славіте Його". Другого дня благоденствує ціла рідня. Ніхто нікого не виганяє до роботи, ніхто нікому не забороняє їсти того, що на столі. Приходять гості, теж навіяні цілком іншим, значно кращим настроєм, ніж у будні. Гутірка, розкази, як то було давніше за „старих, добрих" часів". „Колись отсі лани покривав старий, густий ліс", говорить зміж них один найстарший. „Щоб перейти звідсілля до сусідного села, треба було нести смолоскипи, щоб не напали вовки". Він поринає гадками в минувшину, згадує обставини, що панували за його молодих часів. „Яка зміна!" — думає він собі, западаючи в солодко-сентиментальний настрій, викликаний спогадами про молодечі літа...

ХРИСТОС РОДИВСЯ — СЛАВІТЕ!

(Коляда на нуту „На небі зірка").

На небо зірка вийшла зза хмари,
Бачить; з ялинки блеск манить.
Світ оповитий в таємні чари,
А в Україні все мовчить.
В сонній тривозі голосні дзвони,
Ллється жорстокість в закони.

Народ в кайданах лан чужий оре,
Духа скріпляє, не паде.
Хоч кровця ллється в бурливе море,
В борні відважно вперед іде;
В нім кріпить силу віра, надія,
Що прийде, прийде Месія.

Іроди згинуть грізні, лукаві,
Хоч крови море пополиве,
Брати устануть в побідній славі,
Дніпро-Славута зареве.
Стоптана воля до життя встане,
Пірве, розтрощить кайдани.

Згине неволя, тріснуть кордони,
Впадуть деспоти, як колись,
Збудяться юрські й софійські дзвони,
Народ покличуть: помолись!
Сонце огріло вашу надію
І Бог післав вам Месію.

Як вийде зірка, кругом погляне
У нашу рідну вітчину,
Личко прибере ясне, румяне,
Як стріне царство тишину,
І спів: „О Боже! Ми Твої діти!
Христос родився — Славіте!

М. КОСТИШИН.

РАДІО

Дітройт. — Хор „Боян" співатиме коляди в неділю, дня 9. січня б. р. зі стації WJR від години 1-шої до 1:30 пополудні. Промову виголосить о. Л. Сембратович.

Василь Ткачук.

КОЛЯДНИК

(Для „Свободи" на Різдво).

I.

Посадила за стіл і приказала, щоб ні мур-мур!... В свято гріх плакати.

— Так, на то свято, аби веселитися!...

— Ну, певно.

Засвітила свічку й молилася.

...Буря горланила. Пригорщами кидала пухким сніжком у вікна, то дужими плечима знімала хоромні двері з завіс, то вперлась у чорний дах, аж тріскотів, аж холітався. Ах, лячно!...

... З їхніх уст мельодійний шепіт, тиха молитва крізь щілини протискалась надвір, а буря прожирала, а буря метала в безвість.

— Ненько, а дедик прийде?

Свічка капнула сльозою на білу скатерть, Василиха на чорну землю.

— Дедик... ану замкніть соловейка в клітку, чи втече, чи видобудеться на світ Божий?

— Дмитрику, тихо.

— А чого, ненько? Й гриз пальчик.

— Ліпше буде!

II.

Долами свист, та йойк, та плачі. Це вітер-завадияка, жвавий та міцний.

Узбіччями смерекова симфонія на село лентою простиралась; поза шию бралась із колядою, знімалися під блакитну парасолю і витанцьовували вальчика.

...Василишина хатина здрігалась від важких кроків. Заговорила.

— Ненько, то хто?

— Певно колядник, а в хаті ні гроша.

— Я маю пять, що матка дала, я дам єму.

Порохняві двері пустили гостя.

— Жінко, діти: Христос раждається!

...Василь із Василихою йминулися, в обіймі. Діти цілували батькові руки.

Свічка то веселішала, то хмурилась, то кліп-кліп і капкап.

У хату вскочила жвава веселість, затанцювала верховинцем...

— Василю, як ти зявився, як ти вирвався?

— Не питай...

— Василю, біда буде!

— Не гризися... Та сідаймо, та Свят-Вечір обпроваджуймо, та веселімся та й не журімся!

Посідали...

Зпід скатерти сіно хохало запахом.

З їхніх очей розпливалася святочна радість.

Радість?

Утіха!

Гей, аж заколядували:

„Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царі витають,
Поклін віддають, а пастирі грають,
Чудо, чудо вповідають!"

Коляда, здавалось, розпихала стіни, підіймала стелю.

Коляда — міцна, бадьора.

Їй тут місця нема.

Вона гріє і дише чаром.

...Тому не витримав... Десь будуть набуватися, купками веселитися, колядники співатимуть, а я за кратками. Недочекання ваше!... Сповнилося... Я поставив на своїм...

— Та коби не наднесло.

— Дедику, ми вас не пустимо!

— Діти солодкі!

III.

Рано колядників, мов сверщиків.

Колядники моторні, жваві.

А у Василя колядники чорні...

Село заметушилось...

...Василь сірим світанком мягкою землею, білою поволокою помчав у срібну далечінь...

Василиха молилася. За свого Василя.

АЛЕНТАВН, ПА. —

РІЗДВЯНА РАДІО-ПРОГРАМА

Хор ім. Миколи Лисенка при Українській Православній парохії виступить на стації WC. BA-WSAN, 1440 Kc. з різдвяною програмою коляд на Святий Вечір від 9-тої до 9:30 вечером. Хор буде співати під дириґентурою п. Івана Заззорського 4

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СТЕПАН МУСІЙЧУК.

НА СВЯТИЙ ВЕЧІР

Мала хатина, з боку садок,
Над нею в небі мілйон зірок,
Сніг, як перина, стріху вкриває,
Мороз із леду свічки зливає,
А зміж загати вікна малі
Шукають в небі пари собі.
Радіє нині кожна хатина,
Немов дитина,
На Святий Вечір.

Настолі сіно, „дід" у куті,
Мати кладе вже страви смачні,
Свічка у хлібі уже палає,
Батько бажає й благословляє,
Кидає ложку куті вгору,
Діти ворожать долю свою,
Кутю із медом в руки лапають,
Собі бажають
На Святий Вечір.

Десь за хатами чути дзвінок,
По снігу бродить діток гурток.
Вже під віконцем діти співають,
З Різдвом Христовим усіх витають.
Слухаєш й бачиш: ось пастушки
Божого Сина в стайні знайшли,
Бачиш на сіні Христа-Месію
І мрієш мрію
На Святий Вечір.

Рипнули двері... по селі рух...
Чоботи тиснуть сніговий пух.
Спішать до церкви старі і діти
Дитятко Боже в яслах узріти.
Спішать принести мольби свої
І передати скарги й жалі,
Скарги каторги, гіркої долі
В ярмі, в неволі
На Святий Вечір.

Розніcся гомін ген по селі,
Вже колядують старі й малі.
Стара церковця всіх згуртувала,
Як рідна мати дітей обняла:
„Не бійтесь, діти, родивсь Месія!
Хай в вас міцніє сила й надія.
У перемогу ви кріпко вірте;
Ірод загине, будете жити.
Ви колядуйте, єдність готуйте,
Сили гартуйте
На святий Вечір".

Приязнь усе пожиточна, а любов часто шкідлива. (Сенека).

Людина пізнає себе у порівнянні з другою людиною: лише життя вчить кожного та вказує йому, що він. (Ґете).

Добрий вірить у доброту інших. (Чоке).

Любов це вчителька всіх чеснот. (Плютарх).

Геракль дванацять тяжких робіт виконав, а тринацятої не міг подолати — жінки своєї не присмирив. (Плятон).

Любов похожа на місяць: коли не прибуває її то напевно убуває. (Діклю).

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

Питання: Я приїхав сюди кораблем 1927 року і вийшов, поминаючи іміґраційну контролю. Від того часу постійно перебуваю в Злучених Державах. Мої родичі є американськими громадянами. Мені було 24 роки в часі мого приїзду до Америки. Чи можу я стати тутешнім громадянином?

Відповідь: Ви не можете натуралізуватись. Щобільше, відповідно до існуючого іміґраційного закону, котрий не означує часу неправного побуту, Ви підлягаєте депортації. Фактом є, що в конґресі внесено законопроект за леґалізацію побуту тих, котрі перебули тут поверх десять літ, одначе в тій справі не почато жадної акції. В теперішнім часі можете залеґалізувати свій побут тільки через виїзд зо Злучених Держав і поворот на правильну іміґраційну візу. Громадянство Ваших родичів нічого Вам не помагає.

Питання: Я приїхала до Злучених Держав леґально 1918 року, а вже 1920 я одружилася з американським громадянином тутешнього роду. Зогляду на плянований виїзд до Европи, а також з інших причин, бажаю дістати для себе осібні громадянські папери. Як цього можна добитись?

Відповідь: Ви не можете дістати для себе таких паперів. Цертифікати посередньо набутого громадянства видають тільки жінкам і дітям тих осіб, котрі стали громадянами через власну натуралізацію. А що Ви одружились перед 22. вересня 1922 року, то очевидно Ви є американською громадянкою Для одержання американського пашпорту на виїзд за границю між іншим мусите предложити метрику уродження чоловіка і метрику свого вінчання.

Питання: Останніх пять років я не міг знайти тут праці і тому бажаю повернутись до рідного краю, де мої родичі мають трохи землі. Маємо троє малих дітей; всі роджені в Злучених Державах. Чи американський уряд заплатить нам кошти подорожі?

Відповідь: На бажання, федеральний уряд заплатить Вам і Вашій дружині корабельні карти, але уряд не має ніякого права виселити Ваших дітей державним коштом, бо вони роджені в Злучених Державах. Деякі льокальні добродійні товариства можуть Вам допомогти в тій справі. Майте на увазі, що Ви і Ваша дружина ніколи більше не зможети вернутись до Злуч. Держав. Це одначе не відноситься до Ваших дітей, хіба якщо після осягнення повноліття вони присягнуть на вірність тій державі, в котрій тоді будуть знаходитись.

Питання: Чи може чоловік і його жінка одночасно свідчити для приятеля, котрий старається стати американським громадянином?

Відповідь: Так, вони можуть свідчити, одначе якщо обоє знають апліканта особисто щонайменше останніх пять літ.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав 1928 року, коли мені було всього 17 років життя. Мій батько натуралізувався 1929 року. Чи я вважаюсь американським громадянином і чи можу дістати документ моеї державної приналежности?

Відповідь: Діти чужинецького роду до 21 року життя набувають американське громадянство по батькові, а від 24. травня 1934 року також по матері. На бажання можете дістати для себе осібну посвідку громадянства. Аплікацію на такий цертифікат треба внести до комісаря Іміґрації і Натуралізації на формулярі число 2400. До аплікації треба долучити дві фотографії і почтовий переказ на суму $5. У таких випадках іспиту не переводять, але аплікант мусить предложити документи про своє споріднення та вік, цебто свою метрику уродження і метрику вінчання родичів.

Питання: До леґалізації мого тутешнього побуту вимагають, щоби предложити правосильний пашпорт, що є неможливе до виконання, тому, що вже минуло пятнацять літ від часу, як я оставив свій рідний край і давно втратив свою державну приналежність. Що мені тепер робити?

Відповідь: Звичайно до леґалізації приймають заприсяжені зізнання замісць пашпорту. Такі зізнання про тотожність апліканта мусять бути підписані й затверджені печаткою льокальних, стейтових або федеральних властей. Усі подрібні інформації в тих справах можна дістати на особисте чи листовне зголошення від: Foreign Language Information Service, 222—4th Avenue, New York City.

ФЛІС.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Примірне жіноче товариство.

Від кількох літ існує в нашій громаді Союз Українок, відділ ч. 21. Тяжкі були часи цеї жіночої орґанізації, тому, що наша жінка поза буденною чорною роботою не чула, чи радше не хотіла чути про ніяку жіночу орґанізацію.

Та, з бігом часу, коли відносини в нашій громаді покращали, коли й наші чолотіки набрали більшого розуму та стали твердо на націоналістичному ґрунті, тоді й жінка почала горнутися до своеї орґанізації. Нині наш відділ бере живу участь у всіх ділянках громадянського життя.

Під зарядом теперішньої управи, з панею А. Бодак на чолі, наша орґанізація зросла в поважне число членок, які проявляють оживлену громадянську діяльність. Дня 21-го листападу Союз Українок влаштував святомихайлівський празник. Членки приготовили ріжнородні страви, до яких запросили чимало гостей. У часі забави розсунулась завіса і на сцені почалася гра одноактової штуки „Празник", укладу таки самих кількох членок. Ролі жінок і чоловіків грали таки самі членки, чим розвеселили дуже присутніх гостей. Найкраще віддали свої ролі пані: Мудрикова, Курило, Гудима і Сидорко.

При вечері мали промови на біжучі громадянські справи пані Бодакова; о. сов. А. Лотович і гром. Павчак. З цього празнику був гарний прихід, з якого більшу частину призначено на перерібку місцевого Українського Національного Дому, $10 на інвалідів, $10 на політичних вязнів, до чого додала пані К. Сиборко $1, і $10 на визвольну боротьбу. Разом $31 вислано через Обєднання на призначені цілі.

П. Павчакова.

Кожному власна дитина найбільше подобається, так теж власний розум і дотеп кожний за найліпший уважає. І колиб припадково розум зник із поверхні землі, то всетаки кожний думав би: Я мій розум ще маю! **(Гердер).**

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204, повідомляє своїх членів, що місячні збори, тому що на 8. січня ц. р. припадає другий день Різдвяних Свят, перенесено на суботу, 15-го січня ц. р., о годині 8:30 ввечір. На тих зборах мають бути приявними всі члени відділу. Ті члени, котрі через вечірню працю, або іншу перешкоду не можуть являтися на збори відділу, є обовязані свої членські вкладки доручити касієрові відділу А. Гелетійови, котрий урядує в своїм офісі кожного дня від години 10 рано до 8 ввечір. Employment Agency 33 — 3rd Ave., між 8 в 9 вулицею. — Е. Ляхович, предс.; М. Близнай, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Річні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 9-го січня; в годині 12-тій в полудне, в салі церковній, Оклей і Райс вул. Порядок дня: Звіт урядників з цілорічної праці; вибір нового уряду на 1938; інші важні справи для добра й розвою відділу. Обовязком кожного члена й члениці бути приявним. Просимо довгуючих членів, хоч почасти сплачувати свій довг, бо інакше будуть наражені на втрату членських прав. Незабувайте за нових членів, та приводіть їх на збори. Побільшуймо наш відділ й розвиваймо У. Н. Союз! — М. Барабаш, предс.; Д. Кузьма, кас.; Т. Шпікула, секр.

Н. САЙД ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. Богдана Хмельницького, від. 118, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в годині 4-тій в тій гали де звичайно. Буде вибір уряду на рік 1938. Приявність всіх членів є обовязкова. — Уряд.

БАЛТІМОР, МД. Бр. св. Тройці, від. 320, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в годині 2-гій пополудні, в гали У. Н. Дому. Обовязком кожного члена прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, як також звіт урядників за 1937 рік і звіт контрольорів. Уряд на 1938 рік вибрано такий: Петро Мармаш, пр.; Григорій Шлуька, секр.; Семен Кузик, кас.; контрольори: Теодор Тарас і Григорій Іванович; опікуни хорих: Теодор Захарчук і Михаїл Дмитрів. — Уряд.

ҐЛАСТОНБЕРІ, КОНН. Бр. св. І. Хрестителя, від. 138, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1938 р., в год. 2-гій пополудні в церковній гали при Ґров вул. На порядку деннім буде справоздання старих урядників з діловодства за минувший рік та вибір нового уряду на 1938 рік. Тому просимо всіх членів явитись на вище означений час та відбути ці збори в якнайлучшім порядку, щоб з них була користь для братства й У. Н. Союзу. Неявившийся член без важної причини, буде підлягати карі після статуту. — П. Соляр, предс.; Д. Качмарик, кас.; С. Кунікевич, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 349, повідомля всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевиь, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в годині 2-гій пополудні, в Ліберти гали. Просимо всіх прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Буде теж справоздання урядників і контролі та вибір нових урядників на 1938 рік. Неприявний на зборах член буде караний після статуту. — І. Шегера, предс.; Д. Фидина, кас.; Н. Лісний, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в годині 2-гій пополудні, в домі тов. Укр. Ам. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Просимо членів зійтись точно в означений час, бо є деякі справи до полагодження. — В. Стриковський, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. Згода, від. 210, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го січня, в годині 2-гій пополудні, в галі Дем. Клюбу 2851 Істерн Булеворд. Просимо всіх членів прийти на означений час. На 1938 рік вибрано такий уряд:- Т. Давидів, предс.; Г. Романів, заст.; В. Баковський, кас.; Н. Дзюма, заст.; І. Франко, секр.; О. Плескун, заст.; контрольори: Г. Романів, А. Струк і О. Плескун; надзирателі хорих: С. Завадовський і А. Петраковська.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 9-го січня 1938 р., в годині 2-гій пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана евеню. Приявність членів обовязкова. Контроля здасть звіт. Буде вибір уряду на 1938 рік. — О. Запоточний, предс.; С. Петращук, кас.; Р. Рубльовський, секр.

КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

—: ЗАЧНУ В :—

ПОНЕДІЛОК, 10. СІЧНЯ 1938
в годині 7-мій ввечір
в ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІМ ІНСТИТУТІ
341 Е. 17-та вулиця, Н. Й.

Від 7 до 8 початковий курс,
від 8 до 9 середній курс,
від 9 до 10 вищий курс,
Історія літератури:

10. СІЧНЯ. Скріплення української держави при Володимирі Святому. Перекладне письменство.
17. СІЧНЯ. Ярослав Мудрий, його зносини з іншими народами. Розвиток оріґінального письменства.
24. СІЧНЯ. Володимир Мономах. Українське письменство на початках 12 віку.
31. СІЧНЯ. „Слово о полку Ігоревім".

Нестор Нововірський.

ЩО МИ ПОБАЧИЛИБ, КОЛИБ НА ЗОРЯХ БУЛИ ДЗЕРКАЛА?

Хто дивиться в дзеркало, тому не приходить на думку, що в кожній хвилині не бачить себе теперішнього, лише себе зперед хвилини. Бо промінь світла, який доходить до нашого ока, як відібється від дзеркала, завдяки якому бачимо власну відбитку, заки дійшов до нашого ока, мусів відбути подвійну дорогу. Насамперед мусів перейти від нашого тіла до поверхні дзеркала, а потім від дзеркала до ока. Тому, що скорість, із якою промінь світла біжить, є така нечувано велика, що в секунді оббіг би всю землю вісім разів довкола, то не мало би практичного значіння вважати на час, якого промінь світла потребує, щоб від нашого тіла добіг до дзеркала і назад до нашого ока. Бо в наших земних умовинах час той є нечувано дрібною частинкою секунди.

Колиж би дзеркало, до якого ми приглядаємося, знайшлося на сонці та колиб у таке дзеркало можна було дивитися, то ми бали би себе не такими, як ми є в дану хвилину, лише це був би наш образ зперед чверть години. Бо тільки часу потребує світло, щоб перебути дорогу від землі до сонця і назад. Колиж ми дивилисяб у дзеркало, поміщене на планеті Сирій, що віддалена від землі більше як вісім світляних літ, бачилиб ми в ньому відбитку зперед 16 літ. Дзеркало, поміщене на зорі Альдебаран, виказувало би перед нами світ зперед 100 літ, коли ще не було на нашій землі залізниць, пароплавів, Ню Йорк був без хмародерів. У дзеркалі на зорі Мізар, що належить до Вел.Воза, віджила би минувщина з часів зруйнування Запорозької Січі (1775 року). Планета зорі Денеб показала би нам часи з хрестоносних воен. Із найближчих частин Чумацького Шляху (Молочної Дороги), колиб на них помістити дзеркало, йшлиб до нас вістки з часів ледяної доби, ми бачилиб наших предків, що жили в печерах, як вони камяною зброєю воюють із мамутами та волохатими носорогами.

І так щораз глибше у минувшину моглиб ми кинути наш зір: із мряковим Андромеди читалиб ми вістки про ті часи, коли ще людей не було на землі, а панами на ній були звірі-ссавці, коли то предок нашого коня зв. фенадокус, що не мав копит, а звичайні пальці в ногах, буяв собі по широких степах. Найдальші мряковини, до яких доходить наш зір при помочі найліпших телескопів, далиб нам змогу оглядати відбитки тих часів, коли на землі жили велитенські ящурі, лагідні травоїдні бравтотаври, у порівнянні з якими наш слон є маленьким звірятком, хижацькі альотаври і т. д. А десь далеко поза останніми зорями та мряковинами, куди ще сягає наш зір при помочі найліпших телескопів, є зорі, від яких відбитий промінь приносив би нам вістку про той час, коли народилася наша земля, як вогняна куля, відірвана від сонця, щоб зачати своє життя, змінливе та непевне в часі і просторі.

ДІТИ СЛАВНИХ ЛЮДЕЙ

Сини славних людей звичайно рідко переходять до історії. Чи причиною тут є недосліджене докладніше право виснаження природи в ґеніяльній людині та деякого відпруження її у відношенні до дітей ґенія, чи може в сяйві батькової слави біднуть звичайно заслуги сина — невідомо. Всеж дуже небагато знайдеться Олександрів Великих, що зуміли затьмарити славу своїх славних батьків. (Батьком славного македонського короля Олександра Великого був король Филип Македонський). Ніхто (крім фаховців) не знає, яка доля стрінула дітей Ганібаля, чи сина Цезаря та Клеопатри, чи Гаруна аль Рашида. Великанська постать Карла Великого затемнила його ближчих і дальших свояків. У порівнянні з Олівером Кромвелом син його Ришард був зовсім незнатною постаттю. Наполеонів син, нещасливий князь Райхштадту, званий також „римським королем", пересунувся наче тінь і колиб не драматург Ростан, мало хто жалував би нещасливе „Вірлятко". Про Якова Ротшілька (паризького), що ходив попід руку з Наполеоном III. і оставив по собі два міліярди франків, знав увесь світ. А його сином, як каже письменник Анатоль Франс, цікавилися доставці та куртизани з огляду на славного батька.

З українців вистане на підтвердження повищого згадати хочби: Юрія Хмельницького, сина славного гетьмана Богдана Хмельницького. Юрася Хмельницького вибрали гетьманом „щоби була тая слава, що Хмельницький гетьманом". Був він нерішучої вдачі, взагалі показався нездарним до такого становища. Або син славного письменника Михайла Коцюбинського, що пішов до большевиків на службу.

Продовження.

У суді справа за нарушення спокою.

Суддя: — Отже як це було?

Обвинувачений: — А так, прошу пана судді, ледви я ввійшов у хату, жінка мене щіткою по голові, я на те її палицею, вона в мене чайником, я в неї кріслом, вона в мене баняком, я в неї вазонком...

Суддя: — Ну, а що потім?

Обвинувачений: — Потім? Потім ми стали битися.

Добра рада.

— Що маю робити, щоби скріпити память?

— Позич мені двацять пять долярів.

Хто не має слуху, той не чує мовчанки. — Ґергард Гавптман.

Часто біда та клопоти ведуть людей до чесноти. — Сенека.

Гарна жінка, як позолочувана піґулка: мила для ока, гірка для уст. — Плятон.

Жінці так легко плакати, як робити речі гідні плачу. — Темістокль.

Вірю, що людина мусить зробити те, що їй призначене долею. — Наполеон.

Язик жінок це їх меч, якому ніколи не дадуть заржавіти. — Анґлійська приповідка.

Порадила собі.

Мати: Знову хочеш іти на баль у цій ґазовій суконці? Таж я тобі говорила, що крізь неї видно сорочку.

Дочка: — Мамо, я собі порадила, я зняла сорочку...

Між приятельками.

— Чи твій наречений признався тобі, що був свого часу заручений зо мною?

— Ні, а властиво раз згадував, так загально, що колись був зробив одну дурницю.

БИЗНЕСМЕН, ЩО ОГОЛОШУЄТЬСЯ В УКРАНСЬКІЙ ГАЗЕТІ, ПОМАГАЄ ЧИТАЧАМ ОПЛАЧУВАТИ ГАЗЕТУ

КУПЕЦЬ, ЩО ОГОЛОШУЄТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ, ЗАСЛУГУЄ НА ПОПЕРТЯ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

ЩАСЛИВИЙ ОСТРІВ

Щасливий острів на Тихому океані це острів, що його в 1506 році відкрив португальський мореплавець Трістан да Кунга. Та до 1816 року ніхто на цьому острові не поселився. У згаданому році поселилися на острові сім анґлійських моряків. Лише два з тих моряків були жонаті і вони на острів привезли теж свої жінки. Щойно пізніше приїхали на острів пять жінок із острова Святої Олени, щоби звінчатися з пятьма іншими моряками.

Пізніше ніхто більше не поселювався на цей самітний острів і сьогодні між потомками тих поселенців є всього сім назвищ. Тих потомків, чи пак мешканців сьогодні на острові є 169. З того 93 чоловіки і 76 жінок. До того числа треба зарахувати ще і священика, який на острові задержується лише по три або чотири роки. Він на острові виконує службу не лише духовника, але і лікаря і дентиста й учителя і дорадника острівлян.

Грошей на острові не знають. Обмінюються плодами землі. Владу вибирають збори. Збори збираються що неділі вечором на нараду. Начальника зборів вибирають голосуванням усі острівляни зпоміж найстарших людей.

Населення острова живе доволі гарним життям. Хати чистенькі, в них володіє порядок. У багатьох хатах можна почути ґрамофон. Мешканці острова люблять найбільше музику до танцю. Цікаве, що жінки того острова багато інтеліґентніші ніж чоловіки, які є доволі тупі й ліниві. Священик має з ними багато муки, щоб намовити їх до праці. Мило на острові доволі велика рідкість. Одяги жінок, у ясних південних колірах, пригадують кроєм одяги з минулих століть, коли то предки острівлян тут поселилися.

Цікаве, що на всьому острові нема ні одної грубої (товстої) особи. Діти дуже сильні і звичайно здорові, як і дорослі. Недуги дуже рідке явище. Головні страви острівлян це бараболі, молоко і риби. Подостатком є теж усякої зеленини. Мяса їдять дуже мало. Алькоголю острівляни загалом не вживають. Доживають звичайно гарної старости.

Анґлійський лікар д-р Овен зустрів був на острові чотири хорі особи. Та і це були легкі, негрізні недуги. Цікаве, що хоч мешканці острова так дуже споріднені, була серед них лише одна ненормальна особа. Цьому чоловікові „парлямент" заборонив женитися. Ні один з мешканців не бажає покинути острова.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Листопадове Свято.

В неділю, 28 листопаду, наша громада святкувала традиційне Листопадове Свято в салі Литовського Союзу, бо саля Українського Національного Дому ще не викінчена. Хоч був зливний дощ, свідомі українські громадяни масово прийшли віддати пошану героям, які показали всьому світові, що український нарід нічим не гірший від інших народів та що зуміє положити найбільші жертви за свою волю і свободу.

Свято відкрив вступною промовою гром. Ю. Павчак. Опісля наступили продукції Хору Української Молоді під проводом В. Савицького. Приємне враження зробив виступ хору шкільної дітвори та деклямація малого Василька Гвязди п. з. „Листопадовий День".

Святочну промову виголосив о. сов. А. Лотович. Скрипкове сольо при акомпаніяменті піяна, С. Галася і панни Лис, вийшло гарно; також продукція нового чоловічого хору вийшла вдоволяючо. Годиться згадати, що хори складаються виключно з доростаючої молоді.

На поклик Г. Павчака учасники свята зложили на інвалідів $63.89. По відтягненні $7.50 розходу вислано через Обєднання на інвалідів $56.39. Зложили: о. А. Лотович $2; по $1: Д. Синюта, Ю. Гудима, І. Мудрик, Г. Волічинський, М. Забавська, В. Шеремета, М. Древняк, В. Палащук, І. Чабаранок, М. Волох, М. Завадовський, Т. Бодак, А. Гаврищко, І. Г. Робертс, М. Мойсей, М. Поврозник, І. Костів, В. Курило, М. Цибрівський, П. Пелех, Лебідь, С. Копець, І. Худий, Бараночок, Д. Кмита, Н. Павчак, К. Сидорко, Т. Мацюра, І. Стахів, М. Заверуха, М. Кіт, Федоришин, Й. Возняковський, Борбуляк, Отенбрайт, Ірина Боган, М. Костів, В. Тараска, С. Глушко, Лис, П. Малицький, Біжко, В. Галась, Вербянський, Г. Бардак, П. Тараска, Анна Брикович, М. Задорецький; дрібними $13.89.

Націоналіст.

Гість:— Це ошуканство! В ґазеті оголошуєте, що даєте обіди з вином по 2 і 3 доляри, а тепер жадаєте аж пять долярів?!

Вейтер: — А хібаж два більше три не є пять?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КОЖНИЙ ЕСТОНЕЦЬ МУСИТЬ МАТИ ЕСТОНСЬКЕ НАЗВИЩЕ

„Кожний естонець мусить у двацяті роковини естонської державної незалежности мати естонське назвище'' — це гасло, під яким із збільшеною скорістю відбувається естонізація назвищ.

Ця акція відбудеться скоро, бо в секції для зміни назвищ останніми часами чимраз більше інтересантів. Двацяті роковини незалежности Естонії вже недалеко, бо припадають на 24. лютого 1938.

Спонуку для зміни назвищ дали зараз у перших днях незалежности Естонії провідні державні мужі. Один із перших, що змінив своє назвище, був теперішній заступник президента Естонії, Ценпалю, що тоді звався Айнбунд. За його прикладом пішли інші. Та треба згадати, що успіх тієї акції аж до 1934 року був дуже незнатний. За той час усього 2,672 особи змінили свої назвища. На найближчий, 1935 рік, таких змін було вже 70,-000. Досі змінило вже назвища більше як 250,000 естонців. На населення по селах припадає 45 процентів, на міське населення 38 процентів.

РІЗДВО ТА РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ НА ЗАКАРПАТТІ

У навечеря Різдва Христового держаться строгого посту.

Господар у цей день більше помагає господині, бо кожна господиня по старому звичаю варить девять страв на святий вечір. А при цьому і про худібку не забуває, щоби була сита й чиста, бо на Святий Вечір головно рогата худоба розмовляє з новонародженим Ісусом. Коли худібка терпить недостаток, обвинувачує господаря, що, самособою, стидно для нього. Колиж худібка задоволена в цей вечір, то хвалить його, а це лише радувати може господаря. Крім того кормлять худобу й тому, щоб увесь рік була сита.

Курям дають їсти так, що кладуть серед подвіря великий обруч і до нього насипле господиня ячменю або вівса, щоб кури ввесь рік держалися купи та добре неслися.

Коли вже худоба в порядку, починається вечеря. В цей день господиня пече з найкращої муки хлібець т. зв. „корачун", який з великою честю кладуть посеред стола на отаві. Цей хліб пригадує і представляє родині само Різдво Христове в яслах. До того карачуна запікають жінки сіль, цукор, сир і мід, і з яких одну частину переховують, як лік, а з другої частини дають худобі, головнож дійній корові, щоб молоко було від неї смачне, солодке, густе та добре як мід. А крім того дівчата найбільше пропадають за цим, дають це, як можуть, своїм леґіням, щоб їх любили.

Починається Свята Вечеря. Всі домашні разом. Батько молиться, діти за ним. При цьому незамітно вийде до сіней та стане стукати до дверей. Господиня, приготовлена на це, питається: „А хто там дуркоче?" Чоловік відповідає: „Ісус Христос, вечеряти хоче". Це повторяється кілька разів, при чому господар, наче б про ніщо не знав, увіходить у хату, де вже господиня дає вечерю на стіл. Перший іде на стіл хліб, щоби в хаті жилося мирно й багато, бо де є хліб і вода, там нема голода, там спокій і т. д. Господар хліб бере, благословить, крає і роздає присутнім. Далі йде риба на стіл; хто не мав би риби, купить солені селедці. Рибу подають тому, що хоча вона пісна, одначе не бідна їжа. Далі йде горілка з перцем, бо якжеж бути на Святій Вечері без напитку? Коли вже і в голові чути, йде далі: гриби на сухо, на квасно, з киселицею і т. д. При тому вже й голубці на стіл валяться, бараболі на сухо, з росолом, фасоля з капустою, фасоля на солодко, біб, сочевиця (ленча), горох, словом: що лише зо землі виходить до їдження, все знайдеться ввечір на столі.

По вечері господар бере сокиру та вибігає в сад і замахується до кожного овочевого дерева, себто страшить, що його зрубає, коли не принесе овочів на найближчий рік. Жінка з дітьми бігають за ним і просять: „Не рубай! Не рубай! Вже буде родити!" Потім господиня вносить у хату солому та до неї висипає із запаски горіхи або яблока, що викликає радість серед дітей. А все те тому, щоб діти ввесь рік були веселі та вміли змагатися за своє добро. По всіх тих церемоніях всі кладуться на цю солому та сплять до ранку.

В такій хаті, де є дівчина на віддані, там іще довго не можуть уснути, бо прислухаються: з котрого кінця приносить вітер гавкіт собаки, з того кінця прийдуть свати. Крім того, щоб дізнатися, чи віддадуться, стають серед хати і кидають понад голову топанку (черевик). Коли черевик упаде до дверей носом, це значить, що віддадуться; колиж запятком, остануться дома.

Вагітні жінки стукають у курник. Коли озветься когут, буде в них хлопець, колиж курка, буде в них дівка. Така жінка, яка хотіла би, щоб у неї не було більше дітей, виходить надвір і так, щоб ніхто не бачив, з тієї колоди, на якій рубають дрова, вріже тріску, її потовче на порох і випє зо словами, щоб і вона була неплідна, як ця колода.

Щоби своє обійстя охоронити від злого, пишуть знак хреста над дверима та вікнами. Щоби передбачити, кого постигне цього року смерть, запалять стільки свічок, скільки членів є в родині, а чия свічка скорше вигорить, той вмре раньше всіх. Щоби розплодилася рогата худоба, головнож держалася хати, йдуть і трясуть ланцюгом при яслах. Опівночі переливають воду, бо в той час вода переміняється у вино і є свята. Святвечірній попіл спрятують жінки як лікарство. Ще багато інших звичаїв зберігається серед нашого народу, та все це описати годі, бо вийшлаб із того ціла книжка.

РІЗДВО У ЦИГАНСЬКІМ СЕЛІ

У чеському щоденнику „А-Зет" Юрій Врама подав образок із циганського села на Закарпатті:

Циганська кольонія. Її жовті хати видно здалека на тлі білого снігу. Як жеж виглядає там у Різдво? Застукав до найближчої хати. Жив у ній війт циганської оселі — циган. У кімнаті портрети президента Масарика і президента Бенеша.

Війт нарікає, що цигани з того села не люблять його, мабуть тому, що він строгий. Та сподіється, що вони звикнуть до порядку. Перед Різдвом громадська управа роздала вбогим дітям трохи дарунків, деяку кабатину, черевики, одежину. В селі є школа. Самі цигани побудували собі її, щоб діти бодай уміли читати та писати. І ті вбогі циганські родини мають також ялинки. Це вже, хвалиться війт, звичаєм у циган почитати так Бога та його памятку. Молоді та старі ходять до церкви.

Відзначення.

— Сьогодні похвалив мене учитель перед цілою клясою — оповідає малий Петрусь.

— Невже? Щож він сказав? — радується мати.

— Він казав, що ми всі накупку в клясі осли, але я найбільший.

Молодь без виховання.

— Ця нинішня молодь не має ніякого виховання! Страшне!

— Чому? Адже якийсь молодий чоловік відступив вам своє місце.

— Добре, а не стоїть іще моя жінка дальше там на плятформі?

ЗАГАДКА МЕРТВОГО МОРЯ

Ріка Йордан, про яку згадує вже біблія, ще й сьогодні є межею між кочівничими народами Палестини й осілими. Дві третини тієї ріки є в долині, ще глибшій ніж морський рівень. Потім ріка розливається в озеро, велике 800 двадр. миль. Озеро це має дуже багато соли, сім разів більше ніж морська вода в океанах, тому в Мертвому морі нема життя. Мертве море лежить 390 м. нижче морського рівня у стіп стрімкого голого побережжя майже без усякої ростиности між Юдейськими горами на заході та Моабітськими горами, високими 1,000 м. на сході. У тім проваллі пропали міста Содома і Гомора, коли їх населення стягнуло на себе гнів Господній. Неврожайність довколичної землі і те, що нема в озері ніяких живих сотворінь, пояснюють трійливими ґазами. Ґеольоґ Блянктоль тому 40 літ висловив здогад, що Содома і Гомора пропали разом із урожайною долиною підчас страшного землетрусу, а саме запались у глибині Мертвого моря, причому запалилися горіючі складники, як асфальт і нафта.

В новіших часах ірляндець Костіґен у 1835. році й анґлійський поручник Молінекс у 1847. році були перші, що відбули плавбу по Мертвому морі. Та оба занедужали на пропасницю і померли, тому, що зробили це в найприкрішу пору року. Американський дослідник Лін у 1848. році перший поробив поміри Мертвого моря. Після цього відвідували Мертве море багато інших учених, одначе до сьогодні чимало ґеоґрафічних і фізичних загадок Мертвого моря жде розвязки.

Р. Кучинський.

ДО ВИФЛЕЄМУ.

За один стіл, за два,
Навіть за три столи
Сядьмо, панове громадо,
Бо треба більш як коли!

Посідаймо і радьмо,
Як зустріти добу,
Що позве нас не нині то завтра
На тяжку боротьбу.

Положім на столах
Не кулаки — серця!
Требаж, панове громадо,
В дечім дійти до кінця!

Требаж зібрати думки:
Не як здобути, а бути!
Багато в нас голосних,
А слуханих — не чути...

Хоч і вийде зоря —
„Не миґтить по моєму!"
І блукаєм, шукаєм доріг
До Вифлеєму...

— Знаєш, тату, що часом учитель дивиться на мене так, наче б я не зробив домової задачі!

— А ти що робиш?

— Я дивлюся на нього так, начеб я написав домову задачу!

Несподіванка.

Пан Копистка приходить до п.п. Окатих. Застає лише саму паню Окату.

— Я чую, що вже надходить мій чоловік — каже пані Оката. — Пане Копистка, сховайтеся за портієру, зробимо йому несподіванку.

Коли пан Окатий прийшов, жінка каже йому:

— Знаєш, перед хвилиною телєфонував пан Копистка, що нині не може прийти до нас!

— Так — каже чоловік — то бодай перша мудра думка його!

МАЛЬОВНИЧІ РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ У ШВЕЦІЇ.

Рік-річно уладжують у Стокгольмі (столиці Швеції) живий образ Різдва, яке святкують там як „свято зрівняння дня з ніччю". Головні вулиці столиці прибрані сосновими ґірляндами та численними електричними жарівками. „Венеція півночі", як називають Стокгольм, виглядає в ночі чарівно. У старому „місті між мостами" відбувається традиційний „юльмаркнат", себто різдвяний торг, що міниться ріжними барвами. Майже на кожному вільному місці стоїть велика ялинка, обвішана ріжноколіровими лямпіонами, яких світло відбивається у численних каналах, що перетинають місто.

А перед самим Свят-Вечором ті місця, на яких продавці продають ялинки, перемінюються в ліски. Багато, багато людей проходжується, оглядають ясно освітлені вистави.

Санта Лючія.

Друге мальовниче шведське свято, це Санта Лючія, що припадає на 13. грудня. Цей старий звичай, який нині святкують як християнський, своїм початком сягає поганських часів. У день святої Лукії вчасним ранком іде молода дівчина від хати до хати. Вона зодягнена в довгу білу одежу, у волоссі має соснову гильку зо свічкою, а в руці держить тарілку, з якої дає кожному мешканцеві дому закуску, звичайно каву з печивом. У Стокгольмі цю дівчину провожає почот лицарів, зодягненить по середньовічному, ідуть за нею вулицями міста, а за ними маси людей.

На **Свят-Вечір** відбувається у шведських домах веселе святкування, танцюють довкола ялинки, а кожний дістає „юльґаве" — святвечірній дарунок. Вчасним ранком на Різдво правиться по церквах богослуження. На селі звичайно вся родина іде до церкви, а в деяких околицях Швеції задержався старий звичай: люди по дорозі до церкви несуть горіючі смолоскипи, що в зимовій темряві виглядають дуже мальовничо.

ЯК ЧАСТО ЛЮДИНА ЗМІНЮЄ СВОЄ ТІЛО.

Людське тіло за словами Біблії „повстало з пилу і в пил обернеться". Одначе воно складається не так із пилу, як із води. 93% тягару нашого тіла творить вода. А вода ця перепливає в нас і виходить із нас чи то у формі сечі, чи як видихувана пара та як піт. Цю воду, яку ми втратили, винагороджуємо їдженням і питтям. Отже за 21 днів увесь засіб води, який входить у склад нашого тіла, відновляється зовсім, так, що девять десятин нашого тіла перемінюється за той час. Азот, що є справжнім складником білка, отже мязів, щойно після 290 днів вимінюється. Найтриваліші в людському тілі є вапно та фосфор, які є у костях і зубах. Та ті теж перемінюються.

ЗВІДКИ ЗНАЄМО, ЩО ЗЕМЛЯ ОБЕРТАЄТЬСЯ ДОВКОЛА СОНЦЯ?

Старинна астрономія, якої найславнішим представником був Птолемей*), вірила, що земля є осередком всесвіту, нерухомим центром, довкола якого сонце, планети та зорі кружляють своїми дорогами. Були це колеса, які котилися начеб по колі, в якого середині, мовляв, спочиває наша земля, т. зв. епіцикли. Німецький славний учений Коперник**) заперечив той т. зв. ґеоцентричний погляд (ґе — грецьке слово, значить земля), а протиставив йому свій геліоцентричний погляд (геліос — сонце): що сонце є нерухоме, а земля й інші планети кружляють довкола нього.

За часів Коперника за його теорію промовляло лише те, що вона не була така заплутана; була простіша. Далеко простіше укладалися шляхи небесних світил у Коперника ніж у Птолемея. Факти, досвіди, відомі тоді, таксамо добре гармонізували з Птолемеєвою, як і з Коперниковою теорією.

Рішальний доказ у цьому спорі відкрито щойно після Коперникової смерти, коли Ґалілеєві, славному італійському вченому (народився 1564, помер сліпий 1642) вдалося збудувати перший телескоп. Ґалілеїв телескоп розвіяв наче дим казки та леґенди про природу та будову Молочної Дороги. Виявилося, що це попросту зборище велитенської скількости зір, розсипаних на небі, наче золотий пил. Телескоп вияснив теж справжню природу місяця. На місяці є гори, що кидають тінь — отже це мусить бути світ (так думали), подібний до нашого.

Одного вечора Ґалілей звернув свій телескоп на планету Юпітера та побачив чотири малі зірки, що кружляють наче нетлі довкола великої планетарної брили. Отже так мав перед собою точний образ соняшної системи, як це собі уявляв Коперник, образ, що доказував безпосередньо, наочно те, що такі системи не є чужі будівництву всесвіту.

Та і ті відкриття не відограли ще вирішної ролі у ґеоцентричнім і геліоцентричнім спорі. Всякі сумніви розвіялися кілька місяців опісля, коли Ґалілей побачив крізь свій телескоп т. зв. фази Венери, зовсім подібні й таксамо вмінливі, як фази місяця: повня, нів, квадри. Колиб Венера світила власним світлом, то вигляда лаб у телескопі все як ясний кружок. Колиж булаб темною брилою, освітленою лише з одного боку все сонцем і порушувалася по епіциклях, як це вчив Птолемей, то, як це вже той грецький астроном доказав, не моглиб ми ніколи бачити більше як половину освітленого кружка, отже щонайменше першу або останню квадру, а ніколи повню Венери. Зате із поглядів Коперника виходило, що Венера і Меркурій повинні виявляти всі фази, так як місяць, причому вигляд світляної поверхні повинен змінюватися від вузького серпа через квадру до повні, а потім назад до серпа.

Тепер же Ґалілеїв телескоп доказує, що вигляд кружка Венери переходить цілий цикль фаз, як це передбачив Коперник, і тимсамим рішає спір у користь коперниківської теорії.

*) Птолемей Клявдій, ґеоґраф, астроном і математик, жив коло 140-го року після Христа в Олександрії. Головний його твір „Альмаґест", найдавніша основна праця про астрономію.

**) Коперник (Копернікус) народився 1473 р. у Торуні помер 1543 у Фравенбурґу, канонік, реформатор астрономії.

Фридриха Великого, пруського короля, повідомили раз, саме, як він був дуже занятий, що один хорунжий бажає йому предложити просьбу і годі його позбутися.

Король, що мав сентимент до вояків, згодився на це нерадо, одначе під умовою, що хорунжий скаже лише два слова.

За хвилинку хорунжий станув перед королем, виняв із кишені патент на підпоручника і сказав, випрямившись службово:

— Прошу підписати!

Король хвилинку надумувався заскочений, потім узяв папір із рук хорунжого, вписав на ньому на місце „підпоручника" слово „капітан" і сказав із усміхом:

— Я маю деякий сентимент навіть до безличних. Одначе хай затямить собі, що коли ще раз дозволить собі на подібний жарт, то скажу його повісити.

Той старшина показався одним із найхоробріших.

— Що?! Ти розводишся?

— А, так.

— Чогож це?

— Бо від моєї жінки чути дуже тютюном...

— Ах, цеж дрібниця... жінці, такій гарній, як твоя, хіба вільно курити?

— Певно, що їй вільно, лише вона не курить.

Лікар: — Алеж, любий пане! Ви маєте зломане ребро. Чому ж скорше ви не прийшли з тим до мене?!

Хорий: — Тому, пане докторе, що коли я тільки пожаліюся на щось дома, то жінка зараз каже: „Петрусю, від нині мусиш перестати курити!"

КУЛІНАРНІ АНЕКДОТИ

Якийсь славний німецький лікар назвав зупу „желудковою брехнею, шкідливою для здоровля". Та це твердження заперечує дійсність. Самособою не сміє при цьому трапитися таке, як трапилося якомусь англійцеві в паризькому ресторані. Він сказав собі дати спис страв, хоч не вмів ні словечка по французьки. Показав вейтрові на перший рядок і йому принесли курячий росіл. Коли зїв, показав на другий рядок і на столі перед ним показалася зупа із зеленини. Зїв її також і вказав пальцем на третій рядок, після чого вейтер уже трохи здивований приніс ракову зупу. Англієць уже в розпуці приняв і цю зупу та вказав на четвертий рядок — дістав сагову зупу. Тоді чужинець скоро перебіг пальцем увесь спис аж до кінця і вказав на останній рядок. І тепер дістав те чого найменше потребував — виколювач до зубів.

Кажуть, що нездорово пити воду підчас того, як їмо зупу. А народня приповідка каже: Хто пе при зупі, мусить у гробі кашляти. Ця мудрість помогла колись англійському акторові Вілкесові у великому клопоті. Не міг у якійсь яві, як приписувала його роля лежати мертвий на сцені, здавити в собі кашель, тому публика дуже сміялася з нього.

Тоді актор, зрештою дуже люблений, підвів голову та сказав: „Сталося те, що мені моя мама пророкувала, що буду ще в гробі кашляти, тому що я пив при зупі.

Глядачі винагородили актора гучними оплесками за його бистроумність.

Відомий віденський проповідник Авраам а Санта Кляра, сказав раз, що справжня панна повинна бути як шпитальна зупа. Ця зупа не має багато очок, таксамо дівчина не повинна кидати очима на всі боки.

Історична була зупа з вепрових вух, яку монастирський кухар Дітріх подав цісареві Карлові IV. Цісар дуже любив горохову зупу з вепровиною. Ігумен поручив, щоб знатному гостеві дали добру зупу, а рівночасно заборонив заколоти свиню. Дітріх повідрізував поросятам вуха. Зупа смакувала цісареві дуже, одначе він дуже дивувався, що монастирські поросята так дуже квичали.

Стара приповідка каже: Із старої курки є товстий росіл. Тому якийсь жартун сказав про товариство, що складалося з багатьох старших пань, що „тут є самі курятка — на росіл".

Лікареві на селі трапилася така пригода. Питається селянки: „А що давали ви їсти вашому чоловікові?" „Нічого іншого, лише курячу зупу, як це пан доктор приказали зробити". „А як ви це зробили?" „Та дала я дві пригорщі сіна, трохи вівса і додала ложку муки, так зовсім, як це роблять для курей. Та прошу пана доктора чоловікові це не смакувало!"

Пані Дригунець дуже ощадна, аж скупа. Коли в товаристві стріне лікаря, зараз старається використати цю нагоду, радиться, чи треба їй ради, чи не треба. Раз сиділа при вечері побіч молодого лікаря.

— Уявіть собі, пане докторе, на вулиці якийсь драб переїхав мойому синкові великий палець ручним візком. Палець спух, аж почорнів, бідний хлопець плаче з болу без упину. Що мені робити?

А чи пані мають телефон?

— Маємо.

— А чоловік пані добродійки вдома?

— Вдома.

— То може пані до нього задзвонять і скажуть, щоби сказав дитині зараз той притиснений палець вложити в уста.

— Я зараз дзвоню, пане докторе! А біль минеться?

— Це — ні, лише крику не буде чути...

Китайський вояк почерез кільчасті дроти, що відгороджують міжнародню дільницю в Шангаю, розмовляє з англійським вояком:

— Чому ви, англійці, виходите переможцями з усіх боїв, а ми все програємо?

Англійський вояк: Тому, що перед кожним боєм ми молимося.

Китайський вояк: Таж ми також молимося!

Англійський вояк: Так... а якою мовою?

Китайський вояк: Самособою, що молимося по китайськи.

Англійський вояк: Ба, то нічого дивного! Хто розуміє китайську мову?!

Малий Степанко дуже розпещена дитина. Мати піддається малому „тиранові", тому теж мусить із ним піти до лікаря. Лікар стверджує: Попсований жолудок. Конечна десять-денна дієта. Лише молочні зупи і т. д. Рішучо ніяких солодощів.

Нараз Степанко розплакався голосно.

— Ти чого ревеш? — питається здивований лікар.

— Ах, пане докторе, це фатально зложилося — відповідає збентежена мати. — Уявіть собі, пане докторе, що він не хотів тут до вас іти і я мусіла йому обіцяти табличку чоколяди, щоб його намовити йти зо мною до вас, пане докторе…

ЯК ДВА ГЕРЦЕҐОВИНЦІ ГОСТИЛИ НА РІЗДВО 12 ТУРКІВ

Подґоре — село недалеко Мостара під горою Терталь. Хати розложилися на узбіччі гори наче спокійна отара овець.

Святий Вечір недалеко. Тому й у родини Герстів розложили веселий бадняк (ватру), помолилися Богу, щоб їм додав сили й охоронив перед турками. Брати Степан і Іван Герсти вийшли з іншими сусідами на майдан посередині села недалеко від їх хати. Там при ватрі погуторять, поколядують і всі розійдуться по хатах.

Раненько, як лише стане світати, треба йти до церкви. Оба брати сказали жінкам, щоб усе приготовили, а вони підуть до церкви у Лютому Доці.

За хвилину, як брати відійшли, на подвіря вдерлися дванацять молодих турків пройдисвітів, застукали до Іванових дверей, щоб не святкував Свят-Вечора. Ватажок їх і всі інші озброєні: за поясом ганджари (великі ножі), по дві пистолі, великі „маши" (кинджали) і сріблом викладані рушниці на плечах.

— Гей, чуєте, господине, де ваші чоловіки!?

Перелякані жінки скрилися в куті з дітьми. Дивляться, що то буде, і думають про чоловіків. Мабуть прийдеться їм усім загинути на сам Святий Вечір від цих зайдів.

Ось один турок схопив „сінію" (низький стіл), поклав посеред хати, підібгав ноги під себе, сів, схопив ганджар (ніж), вбив перед себе у стіл. Те саме зробили й інші та закричали:

— Господине, вина принеси сюди, і то зараз, найкращого барана заріж і вари! Знай, що прийшли із Мостара*) турки, щоб наїстися на ваш Святий Вечір.

Бідні жінки мусіли слухати, мусіли про все забути, бо мають послугувати невірним, які прийшли знеславити християнське свято. Таке тягнулося до пополудня.

На майдані тимчасом зібралися селяни, ждали вже на обох братів, що ще не вернулися з церкви. Всі вони збентежені, кожний говорить:

— Нам, християнам, цього року все пішло погано, бо в сусіда Івана засіли дванацять зайдиголов і не думають забиратися.

Коли вони так гуторили, стали сходитися і ті люди, що ще були у церкві у Лютому Доці. Кожний тепер нетерпеливо виглядав, коли то вже надійде Іван. Бо всі знають його як запального, тому кажуть, що треба його якось задержати, хай би не йшов додому, а то ще згине з рук проклятих турків у власній хаті. Так собі гуторять, аж ось надходить гурток людей, а між ними оба брати! Співають колядку.

До них підходить сусід, старий Йозо, тай каже:

— Ходіть трохи до мене, побалакаємо, повеселимося.

— Ходімо, дядьку, — відповів Степан.

Та тут Іван почув, як два селяни говорили:

— Вони тут веселяться, а там у його хаті турки господарять!

Іван прискочив до них і спитав:

— Хто є в мене?

Ті селяни відповіли:

— Турки, і то аж дванацять.

Іван, як почув це, зараз скрикнув:

— Брате Степане, де ти, мерщій сюди, не знаю що там із нашими вдома!

Прискочив до першого тину, вирвав доброго кола, дав його братові, а другий собі, тай каже:

— Брате, ходи зо мною!

По дорозі приказує йому:

— Як прийдемо перед нашу хату, ти станеш при дверях і хто лише буде втікати, не жалуй його, лише колом через голову. А я в середині розправлюся з ними, проклятими!

І так Степан, хоч і боявся, пішов за братом. Всі інші осталися, лише дивилися за ними та ждали, що то буде, що Іван зробить із дванацятьма озброєними турками.

А він лише з колом у руці, одначе у відважній руці.

Коли оба брати прийшли перед хату, почули, як підпиті туки викрикають і насміхаються з усього, що християнське. Іван зараз приказав братові, щоб стояв коло дверей із готовим колом і як лише котрий надбіжить, хай зараз валить його рівненько до землі.

Коли Степан почув це, вже так був притиснувся до стіни, а із жаху на-пів мертвий. А Іван відчинив двері й скочив до середини. І зараз побачив довкола стола дванацять турків, із підібганими під себе ногами, а перед кожним ганджар, вбитий у стіл. Іван замахнувся колом і закричав:

— Гей, турки! Не так прославляється християнський Свят Вечір із ножами на столі, як косар на леваді!

Прискочив і порозбивав усе, а потім блискавкою колом ватажка та за двері і так по черзі всіх.

І сам за ними за двері, бо думав, що брат Степан збив їх на хамуз. Та як вибіг за двері, турка ніде ні одного, а брат Степан уже на-пів мертвий притиснувся до стіни, кіл держить у руках, так як йому брат дав був його.

Побачив це Іван тай каже:

— Кудиж вони побігли? Невжеж я тобі не говорив, щоб ти не пустив їх живцем?

А Степан наче пробудився із дрімки та скрикнув:

Брате Іва-не-е, не-вжеж ти живий?

Тут надійшли і ті сусіди з майдану перед Іванову хату, бо воин бачили, як турки, похиливши голови, один за одним утікали до Мостара.

(Із сербської мови переклав К. С.).

*) Мостар головне місто Герцеговини, з твердинею над рікою Нарентою. Перед війною Герцеговина, як і Боснія належали до Австро-горщини і там переселилося багато українців із Галичини. Тепер Герцеговина належить до Югославії.

ПИСЬМЕННИК.

Мені говорили, що ви освічена людина, навіть письменник, а тимчасом у ваших листах знаходжу правописні помилки…

— То неможливе! Або хіба це друкарські помилки, бо я всі листи відписую із спеціяльного підручника під заголовком: „Як писати листи".

Жінка зупинилася перед крамницею з футрами.

— Ах, подивися, яке гарне футро, я так хотілаб його мати.

На те чоловік: — Треба було вродитися тигрицею, ведмедицею чи яким іншим звіром…